

F. t. l. vedr. tiltrædelse af Edinburgh-Afgørelsen og Maastricht-Traktaten

svarende regler blev i 1981 indført for selvstændige erhvervsdrivende. Disse regler sikrer, at Traktatens regler om arbejdskraftens frie bevægelighed og om fri etableringsret ikke gøres illusoriske, f.eks. ved at et medlemsland gør det umuligt for en arbejdstager fra et andet medlemsland at modtage sociale ydelser under sygdom, hvis sådanne i øvrigt gives landes egne borgere.

Ud over disse koordinationsregler, som tager sigte på at hindre, at vandrende arbejdstagere eller selvstændige falder imellem de nationale socialsikringsordninger, indebærer Rom-Traktaten mulighed for at vedtage lovgivning på områderne beskyttelse af arbejdsmiljøet og ligeløn.

Den eksisterende Traktat forudser således ikke, at EF overtager lovgivning, som man normalt forstår ved socialpolitik, nemlig folkepension og andre pensionsformer, kontanthjælp og andre bistandsydelse, dagpleje, hjemmehjælp o.s.v.

Det er ikke muligt med den gældende Traktat at træffe beslutninger, der indebærer ensartede socialpolitiske ydelser i medlemslandene eller forringer et medlemslands standard på det socialpolitiske område. Maastricht-Traktaten ændrer intet herved.

I Edinburgh-aftalen slås dette fast i en erklæring fra Det Europæiske Råd. Det sker med ordene at »den enkelte medlemsstat har mulighed for at opretholde eller forbedre sin sociale standard«.

I medfør af Rom-Traktaten er der gennemført regler, som giver borgere fra et medlemsland ret til at tage ophold i et andet medlemsland, også selv om de pågældende ikke tilsigter at træde ind på arbejdsmarkedet. Denne ret til ophold er begrænset af visse forudsætninger. En af disse forudsætninger drejer sig om de pågældendes mulighed for at forsørge sig selv, således at de ikke gennem ophold i et andet medlemsland belaster dettes sociale system. Maastricht-Traktaten indeholder ikke bestemmelser, som griber ind i eller ændrer disse allerede fastlagte regler. I tilfælde, hvor en borger fra et medlemsland tager ophold i et andet medlemsland med ret til udbetaling af sociale ydelser, finansieres disse af hjemlandet og ikke opholdslandet.

I Edinburgh-aftalen siges udtrykkeligt: »Intet i Traktaten om Den europæiske Union medfører umiddelbart eller på længere sigt nogen forpligtelse til at skabe et unionsborgerskab, der ligger på linie med statsborgerskab i en nationalstat. Spørgsmålet om Danmarks deltagelse i en sådan udvikling opstår derfor ikke«. Hermed præciseres ganske klart, hvad unionsborgerskab ikke er og ikke kan blive. Hermed står det også klart, at Danmark ikke gennem Maastricht-Traktatens afsnit om unionsborgerskab er eller kan blive forpligtet til at indrømme statsborgere

fra andre lande samme status som danske statsborgere.

EF's sociale dimension drejer sig ikke om socialpolitik – som den på grund af ordvalget kan opfattes. Den drejer sig derimod om en udbyggelse og styrkelse af en række bestemmelser, der sigter på at forbedre forholdene på arbejdsmarkedet og i tilknytning til dette.

Maastricht-Traktaten ændrer ikke ved den ovenfor beskrevne situation, men indebærer som noget nyt princippet om vedtagelse af minimumsregler, der vedtages af Rådet med kvalificeret flertal. Det drejer sig om følgende områder:

- forbedring af især arbejdsmiljøet for at beskytte arbejdstagernes sikkerhed og sundhed,
- arbejdsvilkårene,
- information og høring af arbejdstagerne,
- lige muligheder for mænd og kvinder på arbejdsmarkedet og ligebehandling i arbejdet,
- erhvervsmæssig integration af personer, der er udstødt fra arbejdsmarkedet.

For en række andre områder gælder reglen om enstemmighed fortsat. Det drejer sig om følgende områder:

- arbejdstagernes sociale sikring og sociale beskyttelse,
- beskyttelse af arbejdstagere ved ophævelse af en arbejdskontrakt,
- repræsentation af og kollektivt forsvar for arbejdstagernes og arbejdsgivernes interesser (herunder medbestemmelse),
- beskæftigelsesvilkår for tredjelandstatsborgere, der lovligt opholder sig på Fællesskabets område,
- finansielle bidrag til beskæftigelsesfremme og jobskabelse, uden at dette dog griber ind i bestemmelserne vedrørende Socialfonden.

Det siges udtrykkelig i den pågældende bestemmelse i Traktaten om den såkaldte sociale dimension, at den ikke gælder for lønforhold, organisationsret, strejkeret eller retten til lockout.

Det siges også – som en udmøntning af nærhedsprincippet – at en medlemsstat kan overlade det til arbejdsmarkedets parter at gennemføre direktiver vedtaget af EF på de pågældende områder. Medlemsstaten har dog ansvaret for, at retstilstanden i henhold til direktivet gælder fuldt ud.

Storbritannien ønskede ikke at deltage i styrkelsen af samarbejdet vedrørende den sociale dimension. Dette problem bliver i Maastricht-Traktaten løst gennem en særlig protokol mellem alle tolv medlemslande, hvori det fastlægges, at de elleve (alle bortset fra Storbritannien) kan gennemføre de pågældende nydannelser i samarbejdet gennem brug af Fællesskabets institutioner. Storbritannien har såle-